

[Undervisningsministeren]

eksisterende undervisning. Der er her tale om en ordning, der svarer til den enkeltkursusordning, der er gennemført ved bl. a. universiteterne. Jeg anser det for meget positivt, at der igennem etablering af en enkeltkursusordning på seminarierne bliver mulighed for at give videregående undervisningstilbud af forskellig art til befolkningen også uden for universitetsbyerne, og jeg deler ikke den frygt, der er kommet til udtryk fra visse sider, for, at en sådan ordning vil have skadelige virkninger på læreruddannelsen.

Gennem lovforslaget åbnes der endvidere mulighed for, at seminarierne efter anmodning fra offentlige eller private institutioner og virksomheder kan påtage sig faglig-pædagogisk virksomhed. Seminarierne besidder inden for dette område en viden og erfaring, som må kunne nyttiggøres også i anden forbindelse end uddannelse af lærere til folkeskolen. Jeg har først og fremmest tænkt på aftaler med folkeskolens forsøgsråd eller de lokale skolevæsener om rådgivning og pædagogisk bistand ved gennemførelse af forsøgs- og udviklingsarbejde i skolen, men jeg ville anse det for meget ønskeligt, om også offentlige og private virksomheder af forskellig art vil kunne drage nytte af seminariernes viden og erfaring inden for det faglig-pædagogiske område, f.eks. i forbindelse med tilrettelæggelse af intern efteruddannelsesvirksomhed m. v.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale forslaget til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

**Ministeren for offentlige arbejder (Kjeld Olesen):**

Jeg skal hermed fremsætte:

*Forslag til lov om ændring af lov om foranstaltninger mod forstyrrelse af radiomodtagning.*

(Lovforslag nr. L 137).

Forslaget fremkommer som en følge af vedtagelser inden for De europæiske Fællesskaber af harmoniseringen af tekniske forskrifter for elektrisk materiel. Der er her tale om et led i afviklingen af tekniske hindringer for samhandelen med industrivarer.

I EF er Danmark gået med til at udskifte danske bestemmelser på radiostøjområdet med Fællesskabsbestemmelser, som senest fra

maj 1978 skal være bindende for visse typer elektrisk materiel i alle EFs medlemslande.

Normerne i de hidtidige vedtagelser svarer i store træk til gældende danske radiostøjbestemmelser. Kun på enkelte områder vil der nu blive indført radiostøjbestemmelser for varegrupper, som her i landet ikke for tiden er undergivet radiostøjforskrifter.

I lovforslaget er optaget bestemmelser, som forpligter ministeriet til at følge Fællesskabsbestemmelser, når sådanne findes. Derudover gives efter forslaget bemyndigelse til udførelse af den danske kontrol med bestemmelsernes overholdelse. Denne kontrol vil ved overgang til EF-bestemmelserne have en anden karakter end den nugældende virksomhed, hvor der foretages kontrol, inden apparaterne bringes på markedet.

Lovforslagets kontrolbestemmelser ligger helt på linie med bestemmelserne i den ændring af stærkstrømsloven, som tinget vedtog i sidste samling.

Idet jeg skal henvise til lovforslaget og de dertil hørende bemærkninger, skal jeg anbefale lovforslaget til folketingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

### 1) Tredje behandling af:

*Forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m. v.*

(Lovforslag nr. L 6. Fremsat 5/10 77. Første behandling 12/10 77. Betænkning 6/12 77. Anden behandling 9/12 77).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

### Forhandling

**Wissing (FP):**

Som det fremgår af betænkningen, mener vi fra fremskridtspartiets side, at dette forslag, der betragtes som en revision af den hidtil gældende lovgivning om styrelsen af kommunernes skolevæsen, ikke på tilstrækkelig måde reviderer nævnte lov. Når vi har den mening, er det, fordi lovforslaget ikke indeholder tilstrækkelige ændringer af den gældende lovs bestemmelser i kapitel 4 og 5,

[Wissing]

der vedrører amtsrådets og amtskonsulenternes funktioner. Vi finder det urimeligt, at amterne fortsat i alt for høj grad skal føre tilsyn og godkende eller bistå primærkommunerne på en række områder inden for undervisningssektoren.

Nu er der imidlertid kommet en reaktion fra Kommunernes Landsforening til undervisningsministeriet og undervisningsudvalget, der i høj grad tilgodeser vores synspunkter. Kommunernes Landsforening giver udtryk for den opfattelse, at der er behov for ret omfattende ændringer i disse kapitler, og at disse ændringer bør gennemføres så hurtigt som muligt. Fra fremskridtspartiets side forventer vi derfor, at undervisningsministeren vil tage initiativ til, at en sådan yderligere lovrevision igangsættes.

Herefter skal vi tage stilling til, om det foreliggende lovforslag med de ændringsforslag, der blev vedtaget ved anden behandling, er bedre end den gældende lov. Fremskridtspartiet var med til at stille nogle af ændringsforslagene, men det var kun enkelte af disse, der fik tilstrækkelig stor tilslutning til at blive vedtaget. Alligevel mener vi dog, at lovforslaget med de ændringsforslag, der blev vedtaget, indeholder forbedringer, som vi kan støtte. Fremskridtspartiet vil derfor stemme for lovforslagets endelige vedtagelse.

### **Ebba Strange (SF):**

Socialistisk folkeparti vil stemme for det foreliggende forslag til skolestyrelseslov, men vi gør det uden begejstring. Vi gør det med en understregning af, at der ligger et stort arbejde forude for alle, der arbejder med det danske skolevæsen, et arbejde, der først og fremmest drejer sig om at få skabt en situation, hvor de mennesker, for hvem skolen er den daglige arbejdsplads, får egentlig og direkte indflydelse på deres egen hverdag, først og fremmest eleverne og lærerne. Hvis der skal være nogen mening i folkeskolens formålsparagraf om, at skolen skal forberede eleverne på at gå ud og virke i et demokratisk samfund, så må eleverne efter SFs mening også formelt have egentlig indflydelse på skolens styrelse. Det var baggrunden for en række af de ændringsforslag, som SF sammen med VS stillede til anden behandling, og som alle blev nedstemt.

Når vi trods dette stemmer for lovforslaget, skyldes det, at vi gik til arbejdet med meget små forventninger. Allerede det første forslag, vi fik forelagt, viste tydeligt, at det ikke var hensigten med dette forslag at ændre noget videre ved skolernes styrelse, men at der blot var tale om at lave nogle mindre, administrative ændringer.

Desværre knyttede andre grupper, især elevernes organisationer, meget store forventninger til lovforslaget uden at tage hensyn til det politiske flertal, der findes i dette folketing. Det er et politisk flertal, der ikke ønsker at give eleverne egentligt ansvar og egentlig medindflydelse. Særligt skuffende har det naturligvis været, at end ikke socialdemokratiet kunne støtte de meget berettigede krav, der kom fra eleverne, og de meget berettigede ændringsforslag, der kom fra SF og VS.

Det er vigtigt at lægge mærke til, at de partier, der repræsenterer det borgerlige flertal i denne sal, ikke har nogen tillid til børn og unge mennesker. De ønsker ikke at udvikle børns evne til at tænke selv og løse problemer selv. SF har den grundlæggende opfattelse, at ved at børn og unge gives ansvar og tillid, udvikles deres evner til at løse problemer, og vi vil derfor stadig, både herinde og ude omkring på de enkelte skoler, støtte elevernes helt berettigede krav.

Med hensyn til gymnasierne har eleverne fået sæde i skolerådene. Det finder vi er godt, men vi anser alligevel disse skoleråd for at være blevet et sært misfoster med den sammensætning, de har fået, hvor der er overvægt af rektorer, forældre og andre voksne.

Når vi alligevel har valgt at stemme for lovforslaget, skyldes det de små forbedringer, der ligger i det, og som jeg kort skal nævne.

For det første mener vi, at det er rigtigt, at fritidsnævn og voksenundervisningsnævn har fået direkte reference til kommunalbestyrelserne. Det er positivt ud fra det ønske, SF har om i de kommende år ude omkring i kommunerne at være med til at udvikle og styrke tilbuddene om voksenundervisning.

Med hensyn til ungdomsskolenævnenes ønske om også at få selvstændig reference til kommunalbestyrelserne kan vi tilslutte os de bemærkninger, der er skrevet af udvalget i betænkningen, som retningslinje for kommunernes arbejde på dette område.

[Ebba Strange]

SF har støttet og støtter fortsat, at den gruppe forældre, der kan stemme ved skolenævnvalgene, nu bliver udvidet. Det drejer sig om de såkaldte papirløse fædre og plejeforældrene.

Vi kan også støtte, at kommunalbestyrelserne nu selv kan afgøre, om de ønsker at være repræsenteret i skolenævnene, et job, der nogle steder virker som en plage og andre steder er et tilbud, som man gerne vil tage imod.

Vi er ikke tilfredse med lovforslaget, når det drejer sig om elevernes indflydelse, men vi mener, at det er et lille fremskridt, at det nu bliver lovfæstet, at elever kan deltage i skolekommissionens og skolenævnets møder. Vi håber, at deres medvirken dér, som kommunerne og de enkelte skoler nu ikke mere kan komme uden om, vil bevirke, at der hurtigt bliver skabt en sådan stemning omkring deres arbejde, at de også får den stemmeret, de berettiget ønsker sig.

Vi understreger det afsnit, der står i betænkningen, om, at eleverne ved en skole har ret til at danne et elevråd, men vi beklager, at fælleselevrådene ikke på samme måde er blevet knæsat, hverken i lovforslaget eller i betænkningen. Jeg vil gerne understrege, at hvis den lille forbedring med hensyn til elevernes ret til at være repræsenteret i de styrende organer, som lovforslaget indeholder, skal få nogen virkning, så er det nødvendigt, at man nu ude omkring i kommunerne og på de enkelte skoler giver eleverne mulighed for at udnytte loven. Det vil sige, at der skal stilles ressourcer til rådighed i form af tid, penge og lokaliteter til elevrådenes virksomhed.

Vi kan ikke – og da slet ikke med den sammensætning, folketinget har – tvinge en demokratisering igennem ved lovvedtagelser. Men vi kan ved lovrammer skabe mulighed for udvikling. Arbejdet for en demokratisering af skolen vil i de næste år foregå ude omkring, og SF vil støtte dette arbejde både op til de forestående skolenævnvalg og i det daglige arbejde omkring de enkelte skoler og kommunernes skolepolitik.

**Mimi Jakobsen (CD):**

Jeg skal på centrum-demokraternes vegne tilkendegive, at vi ikke kan stemme for lovforslaget ved dets endelige vedtagelse.

Vi har gennem udvalgsarbejdet og igen tidligere behandlinger her i salen tilkendegivet, at vi havde nogle for os meget væsentlige ændringsforslag, der i første omgang gik ud på at styrke skolelederens stilling og på at sikre, at forældrerepræsentanter var repræsentanter for forældrene, således at forstå, at de var valgt af en bestemt procentdel af forældrene. Vi kan derfor ikke tilslutte os forslaget.

**Tove Jørgensen (DKP):**

Da mit partis ordfører er forhindret i at være til stede, skal jeg fremsætte de bemærkninger, han ville være fremkommet med.

Demokrati er ikke noget, der kommer af sig selv, fordi man udsender en højtidelig erklæring derom, eller fordi man betjener sig af ordet i tide og utide. Demokrati skal skabes, udvikles og forsvares til stadighed, og den ny generation skal, hvis demokratiet skal bevares, opdrages til indsigt og medbestemmelse, til demokratisk stillingtagen og medansvar i samarbejde med andre.

Det er faktisk, hvad der står i folkeskolens formålsparagraf. DKP mener nok, at denne formålsparagraf kunne have fået en bedre formulering. Det, der står dér, er efter vores opfattelse ikke tilstrækkeligt, men det, der faktisk er kommet til at stå der, burde man i denne forsamling i det mindste forsøge at leve op til.

DKPs forslag til ny styrelseslov for folkeskolen indeholder nogle af de ændringer, der er nødvendige, dels for overhovedet at få systemet til at fungere efter den erklærede hensigt, dels for at åbne op for en reel demokratisk udvikling inden for folkeskolen.

Behovet for udvidelse af demokratiet har gjort sig stærkt gældende hos forældrene som et ønske om at få indsigt i deres børns skoleforhold for at få medindflydelse, og det er i den forløbne periode næret kraftigt af den voldsomme debat om den nye folkeskolelov og af de voldsomme angreb, der især fra reaktionær side er rettet mod folkeskolen og dens lærere.

Det er symptomatisk, at disse angreb for en stor del netop har kunnet gennemføres, fordi forældrene er usikre og ikke føler, at de har indsigt nok i deres børns skolegang, og det samtidig med, at alle gode kræfter har travlt med at fortælle dem, at hvad der end

[Tove Jørgensen]

skete, så var børnenes opdragelse og skolegang sandelig deres ansvar. Det er ikke sandsynligt, at de senere års hårde nedskæringspolitik havde kunnet gennemføres, sådan som det er sket, hvis forældrene havde været vidende om nedskæringerne konsekvenser, og hvis lærere og forældre havde samarbejdet.

Tilsynsbegrebet har forkludret hele den debat, der har været ført. Det er umuligt for forældrene at føre et udefineret tilsyn med et sted, hvor de ikke opholder sig til daglig, og med nogle funktioner, som de ikke har mulighed for at sætte sig ind i. Det er en narretsutt, som det ofte er blevet antydnet i den otte år gamle debat, der er foregået.

Det er derimod muligt at træffe beslutninger om væsentlige forhold på skolen i samråd med og i samarbejde med skolens lærere og elever, og det er muligt at føre kontrol med, at de således truffene beslutninger føres ud i livet. Det er rimeligt og nødvendigt, at lærerne har medindflydelse på sådanne beslutninger, og det er nødvendigt, at eleverne gennem aktiv deltagelse i beslutningsprocesser, der vedrører dem selv, opdrages til at fungere i et demokratisk system, at de oplever udbytte og konsekvens af en demokratisk arbejdsmåde. Det må slås fast, at elevernes organiserede samarbejde i elevrådet ikke alene er deres ret og en helt selvfølgelig ting, men en pædagogisk forpligtelse for skolen i henhold til folkeskolens formålsparagraf.

Det her foreliggende lovforslag er udemokratisk på tre måder.

For det første ved, at det giver indtryk af, at man gennem loven automatisk får reel indflydelse på og indsigt i væsentlige forhold omkring skolen. Når det i praksis viser sig, at denne reelle indflydelse ikke opnås, og at det er for træls at komme igennem, og at det tager for lang tid, at det praktisk taget er uigennemførligt, så mister folk modet og trækker sig ud, og så kompromitteres demokratiet.

For det andet bevirker det forhold, at beslutningerne skal træffes i en række organer, som hver for sig er lukkede for én eller flere af skolens interessegrupper, at der opstår et system af formelle beslutninger på basis af reelle beslutninger, som er truffet helt andre steder. Det nedbryder demokratiet, når beslutninger træffes i lukkede forsamlinger og

hen over hovedet på dem, som beslutningerne vedrører, uden åben debat.

For det tredje udsultes demokratiet, hvis det ikke til stadighed praktiseres, og hvis ikke den nye generation opdrages til demokrati, ikke blot ved at læse bøger, hvori demokratiet prides i høje toner, men ved selv at skabe det og lære af det og leve i det.

Det foreliggende lovforslag er tilsyneladende blevet til i en af de komiteer, som fanden nedsatte, da han ønskede, at intet skulle ske, at alt om muligt skulle blive, som det var. Trods det, at den socialdemokratiske udvalgsformand udtrykte sympati for elevernes ret til medindflydelse, ville man alligevel ikke fra socialdemokratiets side medvirke til at lovfæste elevrådene. Man ville ikke medvirke til at udtrykke skolens forpligtelse til at fremhjelpe elevrådene, og man ønskede stædigt at fastholde tilsynet fremfor at støtte samarbejdet. Men lidt har da også ret. Det er opløftende, at elevernes aktioner trods alt har ført til formuleringer i betænkningen, som må opfattes som tilrettevisning af de skoler, hvor man endnu forsøger at lægge hindringer i vejen for elevernes selvorganisering.

De problemer, som folkeskoleloven rummer, og som vi påviste ved dens vedtagelse, giver fortsat og vil fortsat give anledning til forslag fra reaktionær side om yderligere forringelser og venden tilbage til længst passerede trin i udviklingen, uanset hvor meget man så fra socialdemokratisk og anden side maner til ro om folkeskolen. Sådant vil det også gå med denne lov. Der kan ikke blive arbejdsro på grundlag af uholdbare præmisser og systemer, der ikke fungerer. Derimod kan man ved at samarbejde for tidssvarende, hensigtsmæssige og demokratiske styreformere være med til at slå reaktionen tilbage og skabe grundlag for forbedringer og fremskridt for folkeskolen. Derfor må konklusionen blive, at det havde været bedre, om man havde gennemført DKPs forslag til en ny skolestyrelseslov. Det havde været en bedre løsning.

Vi finder ikke, at vore intentioner er imødekømt tilstrækkeligt i dette lovforslag, og vi vil derfor undlade at stemme for det.

Hermed sluttede forhandlingen.

*Afstemning*

Lovforslaget vedtoges med 131 stemmer mod 9; 10 stemte hverken for eller imod.

#### Formanden:

Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

#### 2) Første behandling af:

*Forslag til lov om ændring af lov om landbrugsejendomme.*

(Lovforslag nr. L 112. Fremsat 30/11 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

#### Forhandling

#### Westh (S):

Lige siden regeringsdannelsen i 1975 har det været socialdemokratiets landbrugspolitik at fremme den animalske landbrugsproduktion, fordi denne produktion har stor betydning for landets valutaindtjening og for beskæftigelsen i landbruget og ikke mindst i forarbejdningsindustrien.

En forudsætning for, at vi vedblivende kan have og styrke landbrugserhvervet, er naturligvis, at vi værner om landbrugsjorden, og at vi sørger for, at den jord, der er, benyttes landbrugsmæssigt og samfundsøkonomisk bedst muligt. Forbruget af landbrugsjord til udvidelse af vejanlæg, nye boligkvarterer, rekreative formål og meget mere har i mange år været meget stort, ca. 10.000 ha om året. Dette må bekymre, især da det ikke kun er dårlig jord, der forsvinder fra landbruget. Der vil naturligvis altid være brug for jord til industri, veje m. m. i et samfund, der udvikler sig. Men vi må prøve at planlægge udviklingen således, at forbruget af landbrugsjord bliver reduceret, og at man i hvert fald tilstræber, at det først og fremmest er den dårlige landbrugsjord, der forsvinder.

Vi er derfor i socialdemokratiet meget tilfredse med den af landbrugsministeren foreslåede formålsparagraf og med de planlægningsbestemmelser, der foreslås indført i loven. Disse bestemmelser harmonerer i øvrigt godt med region- og kommuneplanlovens

bestemmelser om hensyntagen til landbrugsjord.

Planlægningsbestemmelserne rejser imidlertid et spørgsmål om, hvordan de skal administreres i forhold til planlovene, og vi finder det derfor rigtigt, at landbrugsministeren har sat en undersøgelse af dette forhold og jordlovsadministrationen i øvrigt i gang.

Undersøgelserne i betænkningen om den fremtidige landbrugspolitik viser, at det først og fremmest er de unge, der producerer animalsk, og da undersøgelserne samtidig viser, at gennemsnitsalderen i landbruget er stigende, er det naturligt, at ministeren i sit forslag søger at styrke den unge, uddannede landmands stilling ved etablering som selvstændig landmand.

Dette kan gøres ved at sørge for, at udbuddet af landbrugsejendomme bliver større, og ved at indskrænke køberkredsen. Begge dele opnås med ministerens forslag. Mange landbrug nedlægges, idet de sammenlægges med andre ejendomme. En ældre landmand, der har nedbragt sin gæld, og som har en stor maskinpark, der måske ikke er fuldt udnyttet, kan give mere for naboejendommen end en ung landmand, der først skal til at arbejde sig op. Den unge landmand kan heller ikke klare sig økonomisk i konkurrencen med en bybo, der ikke skal leve af landbruget.

Dette må ændres. Vi synes derfor, at det er fornuftigt, når ministeren foreslår at styrke den unge landmands stilling ved at nedsætte sammenlægningsgrænsen fra 100 ha til 75 ha, ved at forbyde, at bæredygtige brug uden videre kan nedlægges, og ved ikke mindst at kræve, at erhververen af en landbrugsejendom skal have en landbrugsmæssig uddannelse. Vi finder det endvidere rigtigt at stramme bopælskravet, at udbygge forpagtningsreglerne, at stramme samdriftsreglerne og at mindske mulighederne for at omgå reglerne ved køb på betingede skøder samt at indskrænke mulighederne for at overtage landbrug ved arv. Alt dette vil betyde et større udbud af ejendomme og dermed give de unge bedre muligheder for at etablere sig.

Der har fra forskellig side, efter at lovforslaget er blevet fremsat, været fremført den kritik, at der slet ikke vil være unge nok til at overtage alle de landbrug, der vil komme til salg. Hertil er at sige, at for det første fremgår det af betænkningen om den fremti-